

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Göç Bakanlığı

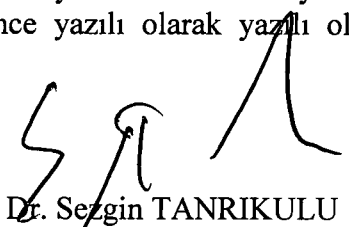
Tarih: 10 Ekim 2025

Sayı: 14309

35744

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Ali Yerlikaya tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince yazılı olarak yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

1990'lı yıllarda Türkiye genelinde çok sayıda yurttaş, "Beyaz Toros" olarak bilinen Renault marka araçlarla zorla kaçırılmış, akıbetleri hakkında bugüne kadar herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Bu olaylar hem devletin güvenlik politikaları hem de cezasızlık kültürünün kurumsallaşması bakımından Türkiye'nin yakın tarihinde derin bir yara bırakmıştır.

Aradan 30 yıl geçmesine rağmen, birçok aile yakınlarının akıbetine ilişkin hâlâ bilgi alamamış, "özel hayatın gizliliği" veya "devlet sırrı" gerekçeleriyle başvuruları sonuçsuz bırakılmıştır.

Somut bir örnek olarak, 30 yıl önce evinin önünden 34 UD 597 plakalı beyaz bir Toros araçla kaçırılan bir yurttaşın ailesine, ellerinde araç plakası bulunmasına rağmen İçişleri Bakanlığı tarafından "özel yaşamın gizliliği" gerekçesiyle bilgi verilmemiştir.

Bu durum, hem Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının, hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. ve 3. maddelerinde düzenlenen yaşama hakkı ve insanlık dışı muamele yasağının ihlali anlamına gelmektedir.

Bu kapsamda, zorla kaybedilen yurttaşların akıbetinin açıklanması, failerin yargı önüne çıkarılması ve devlet kurumlarının sorumluluğunun araştırılması acil bir insan hakları meselesidir.

Bu bağlamda;

1. 1990–2000 yılları arasında, Türkiye genelinde zorla kaybedilme veya faili meçhul cinayet olarak kayıtlara geçen kaç olay bulunmaktadır?
2. Bu olayların kaç Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinde meydana gelmiştir?
3. "Beyaz Toros" olarak bilinen araçların, 1990–2000 yılları arasında emniyet, jandarma veya istihbarat birimleri tarafından kullanıldığına ilişkin kayıt bulunmakta mıdır?
4. 34 UD 597 plakalı Renault Toros marka aracın o dönemde kime ait olduğu, hangi kuruma kayıtlı bulunduğu ve hangi amaçla kullanıldığı tespit edilmiş midir?

5. Söz konusu plaka hakkında bugüne kadar yürütülen herhangi bir idari veya adli soruşturma yapılmış mıdır?
6. Aileye “özel yaşamın gizliliği” gerekçesiyle bilgi verilmemesinin yasal dayanağı nedir?
7. Bu gerekçe, yaşam hakkı ihlaliyle ilgili başvuruların önünü kapatan bir politika haline mi gelmiştir?
8. İçişleri Bakanlığı bünyesinde, zorla kaybedilen veya faili meçhul bırakılan yurttaşların akıbetini araştıran özel bir birim mevcut mudur?
9. “Kayıp yakınları” veya insan hakları örgütleriyle, bu konuda ortak bir inceleme komisyonu kurulması yönünde bir çalışmanız var mıdır?
10. 1990’lı yıllarda görev yapan emniyet, jandarma, istihbarat personeli arasında, bu tür olaylarla bağlantılı olduğu tespit edilen kişi veya kişiler hakkında herhangi bir idari yaptırım uygulanmış mıdır?
11. Bu döneme ilişkin arşiv kayıtlarının ve araç sicil bilgilerinin kamuoyuna veya TBMM İnsan Hakları Komisyonu’na açılması yönünde bir planınız var mıdır?
12. Son beş yılda (2019–2024), Türkiye genelinde zorla kaybedilme veya faili meçhul kişi vakalarıyla ilgili ailelerden gelen başvuru sayısı kaçtır?
13. Bu başvuruların kaçısı sonuçlandırılmış, kaçısı hâlâ inceleme aşamasındadır?
14. Hâlâ kayıp olan kişilerin bulunması ve geçmişteki vakaların aydınlatılması için Bakanlığınızca yürütülen özel bir proje, veri tabanı veya koordinasyon mekanizması bulunmakta mıdır?
15. “Beyaz Toros” sembolünün toplumda yarattığı travma ve devlet gücüne duyulan güvensizlik karşısında, İçişleri Bakanlığı olarak bu tür olayların tekrarlanmaması için alınan önleyici tedbirler nelerdir?